СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 191. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 18-го серпня 1939. No. 191. Jersey City, N. J., Friday, August 18, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МАСОВЕ ВІДПРАВЛЮВАННЯ РОБІТНИКІВ АДМІНІСТРАЦІЇ ПУБЛИЧНИХ РОБІТ

ВАШИНГТОН. — Адміністрація Публичних Робіт зарядила відправити половину своїх робітників. Кармоді, начальник бюра, подав виразно як причину цієї відправи поведінку конгресу, котрий не уповажнив ніяких нових програм. Через те, „Пі-Доблю-Ей" не має просто фондів повести якунебудь працю поза день 30. червня".

СТЕЙТОВА ФЕДЕРАЦІЯ НЕ ХОЧЕ ПОПЕРТИ КАНДИДАТУРИ РУЗВЕЛТА ВТРЕТЄ.

НЮ ЙОРК. — Конвенція стейтової Федерації Праці відмовилася заявитись окремою резолюцією за кандидування Рузвелта втретє на уряд президента Злучених Держав. Конвенція лишила справу Американській Федерації Праці.

На конвенції деякі бесідники критикували президента Рузвелта за його становище щодо висоти робітничої заплати.

ЗАКИДУЄ ПРЕЗИДЕНТОВІ БАЖАННЯ ВІЙНИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Най з Норт Дакоти, рішучий прихильник ізоляції Америки в заграничній політиці, заявив публично, що президент Рузвелт дивиться на нову заграничну війну як бажану подію для себе.

Най збирається виголошувати по західніх стейтах відповідні промови за ізоляцію.

ПОСАДНИК МІСТА И 19 ТОВАРИШІВ ЗАСУДЖЕНІ ЗА МІЛІОНОВИЙ ОБМАН.

ВОТЕРБЕРІ (Конетикот).—У місцевім стейтовім суді покінчилася розправа проти Френка Гейза, бувшого ґубернатора цього стейту, а нині посадника цього міста, і його товаришів, між котрими є багато міських урядників, обвинуваченних за обманювання міста на великі суми в роках 1930 до 1938. Лава присяжних суддів, зложена з 9 чоловіків і 3 жінок, признала 19 обвинуваченних винуватими. Кілька обвинених передше признались до вини, і їх справа не була розглядана присяжними.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПРОТИВИТЬСЯ СУСІДСТВУ МУРИНСЬКОЇ КОЛЬОНІЇ.

ҐАЙД ПАРК (Ню Йорк). — Прихильники муринського провідника Фадера Дівайна подають до публичного відома, що їх організація мала кореспонденцію з президентом Рузвелтом за закупно для неї маетку Вандербилта, що сусідує з маетком президента. Президент заявив організації, що він не має нічого проти цього купна, але пані Вен Ейлен власниця землі вагається з продажем.

ДАЕСОВИЙ КОМІТЕТ ПЕРЕСЛУХУЄ ФРІЦА КУНА.

ВАШИНҐТОН. — Перед так званим Даєсовим комітетом для розсліду „неамериканських акцій" станув Фріц Кун, провідник Німецько-Американського Союзу (Бунду). Свідок відпекується від того, що Бунд хоче завести в Америці націзм, але признав, що Бунд є антисемітською організацією і що вона кооперує з організацією о. Коглина.

Підчас переслухання Кун кілька разів гарячкувався, а з ним деякі члени комітету. Нарешті між ним і конгресменом Стернсом з Алабами прийшло до гарячої перепалки, яка малощо не скінчилася бійкою. Лише завдяки інтервенції конґресової поліції запобіжено бійці.

ПОРОПОВІДНИК УБИВ ВЛОМНИКА.

КЕЙ МЕЙ (Ню Джерзі). — До поліційної стації в цій місцевості прийшов о. д-р Семюел Стейнмец, священик епископальної церкви в Трентоні, щоб донести про смерть 47-літнього робітника Германа Волера, котрий, мовляв, уломився до літнього мешкання Стейнмеця й потім помер у шпиталі. Стейнмец оповів, що, заставши в своїй кімнаті Волера, він закликав свого шваґра, Роберта Мартина, пресвитеріянського проповідника. Мартин узяв палку до ґри в бейзбол і вдарив нею Волера. Поліція арештувала Мартина.

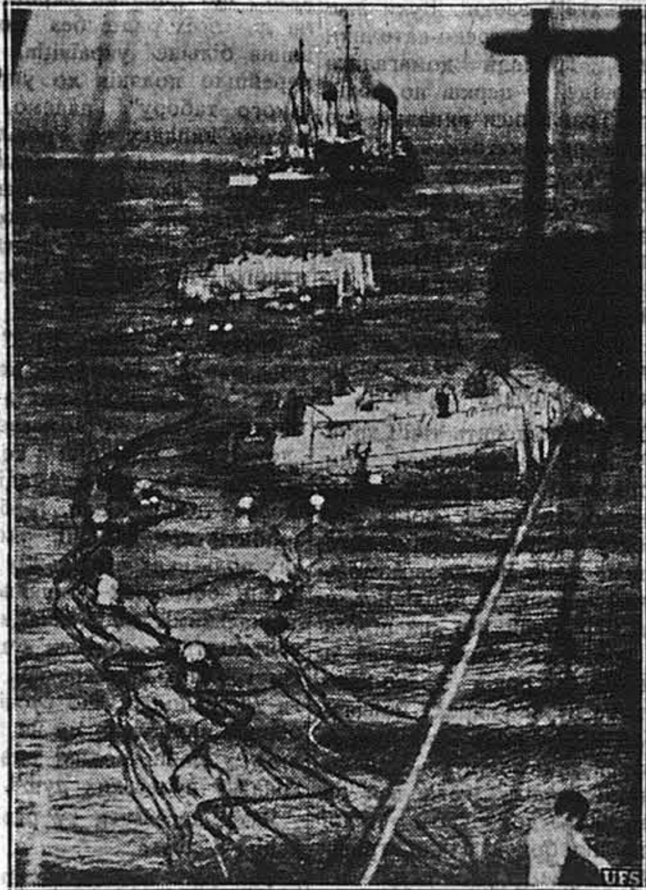
ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ БРИДЖЕСА ВЕДЕТЬСЯ ДАЛІ.

САН ФРАНСІСКО. — Переслухання в справі депортації юнійного провідника Гарія Бриджеса обертається тепер довкола питання, що марксизм пропаґує повалення уряду силою. Урядові свідки кажуть, що марксизм пропаґує теж і цей засіб повалення теперішньої системи.

ХМАРОЛОМ У ДЖЕМЕЙЦІ ЗРИВАЄ КОМУНІКАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Хмаролом над Джемейкою залив у середу заглибину підземну залізницю так, що комунікація на ній була перервана 9 годин.

Ґрупа робітників „Доблю-Пі-Ей", сховалася перед дощем під цементову плятформу; плятформа звалилася на робітників, покалічила трьох, а одного з них убила на місці.

ДОБУВАЮТЬ З ВОДИ ЗАТОПЛЕНУ СУБМАРИНУ.

З вод океану добуто Скволос, підводний човен, що затонув на глибині 80 стіп, а корабель „Венденк" потягнув його до Портсмуту, в стейті Ню Гемпшир.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА БАНК.

У вівторок рано напали 5 узброєних бандитів на „Нешенел Сити Бенк оф Лонґ Бренч", що стоїть на перехресті двох найбільших людних вулиць у Лонґ Біч, Лонґ Айленд, розброїли банкового сторожа, застрашили машиновим крісом банковця й забравши від нього валізку з ґрішми, приготовану до федерального банку, втекли автом. У валізці було 70,000 долярів. Не зважаючи на поспіх бандитів, поліція міста до двох хвилин по нападі мала вже повідомлення про напад і вислала за бандитами погоню.

БУВШІ ЖОВНІРИ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ДО СЛУЖБИ.

До кінця червня 57,360 бувших канадійських жовнірів повідомили команду Канадійського Леґіону, що вони знову стоять до розпорядимости уряду на випадок війни. Кожний жовнір подав, в якій частині служив колись та які обовязки може сповняти тепер.

ОДИН РІД ХЛІБА В ІТАЛІЇ.

Від серпня в цілій Італії випікатимуть хліб одного типу, який устійнив урядовий декрет. Ціну хліба підвищать на 10 сотиків за кільо, мотивуючи тим, що його якість буде багато краща, бо його випікатимуть з муки, що не має домішки кукурудзи.

БУДІВЛЯ З 2,000 МЕШКАНЬ.

У Лондоні відкрили нову будівлю-оселю, вибудувану коштом понад 1¾ міліона фунтів. Ця будівля має 2,000 мешкань, які помістять 11,000 людей. Більша частина мешканців того будинку походить з найбідніших дільниць Лондону, які мають знищити. Чинш за ті мешкання коштує 35 зл. місячно. Мешкання новочасно вивінувані, дім стоїть серед городів та спортових майданів.

ЗБИРАЄТЬСЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КОНҐРЕС.

В учительській колеґії Колюмбійського університету в Ню Йорку зібравсь у вівторок „світовий конґрес для виховання до демократії". На конґрес прибули визначні виховники, провідники робітників, бизнесменів і промислу зо Злучених Держав і демократичних країв Европи.

Між учасниками є: Ерл Болдвин, бувший премієр Анґлії; Едвард Еріо, бувший премієр Франції; Джан Стюдебейкер, федеральний комісар виховання; і інші. Наради мають тривати три дні.

ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ — ҐРАБІЖНИКОМ.

До мешкання 70-літньої Юлії Кепкової у Варшаві вдерлися два ґрабіжники. Один з них застрілив старушку, ранив важко її слугу та відібрав собі життя, коли надбігли сусіди; його товариш утік. Виявилося, що ґрабіжник-самогубець це активний діяч ОНР Антін Церха, бувший студент прав. За свою політичну діяльність попадав він нераз до арешту, раз навіть засудили були його на 10 місяців з припиненням за те, що вів тайну друкарню. Опісля працював він як інкасент одного технічного бюра та як адміністратор „Фалянґи". У ґрошевих справах робив усе враження дуже порядного. Деякі польські часописи висловлюють здогад, що він провадив подвійне життя і виконав неодин ґрабіжницький напад.

МУСІЛИ ВЕРНУТИСЯ З ДОРОГИ.

З Тибету надійшли вістки, що три німецькі альпіністи, Кроб, Шмадерер і Пайдар, що в останньому часі вибралися здобувати вершок Тент Пік (10,363 м.) у Гімалаях, мусіли через погані атмосферичні умовини зрезиґнувати в того наміру і вернулися до своєї головної кватири.

УРЯДОВА АСЕКУРАЦІЯ ВІД ВОГНЮ В АЛБЕРТІ.

Дня 1. липня проголошено урядовим указом в Едмонтоні, що провінціяльний уряд приступає до отворення власного заведення обезпечень від вогню. Дотичний акт ухвалено на останній сесії леґіслятури. Асекураційний бизнес зачне уряд у вересні.

ЧОЛОВІК НАЙБІЛЬШИЙ ВОРОГ ЛІСІВ.

Д-р Р. Зан, директор досвідної лісової стації в університеті в Мінесоті, прослідив 73,740 лісових пожеж від 1928 року і прийшов до висновків, що 97 процентів усіх вогнів спричинено через неувагу або легкодушність людей, головно через недокурки папіросок. У той спосіб згоріли міліони акрів лісу.

„Це дивне, сказав д-р Зан, що чоловік, який так багато добра має з лісу, є його найбільшим ворогом. Десять відсотків лісових пожеж треба приписати злочинним підпалам, 34 проценти недокуркам, залізницям 6 проц., решта іншим причинам.

ДУРНОВАТИЙ ВГАНЯВ ТРОКОМ ПО ВУЛИЦІ.

„Не вірте автомобілістам, бо не знаєте, котрий з них тверезий, а котрий пяний" — таку осторогу почув у собі кожний, хто бачив на найрухливішій вулиці в Едмонтоні (на Джеспер) одного дня пополудні, як якийсь дурноватий уладив собі перегони. Взяв трок свого шваґра, посадив побіч себе чотирролітню дочку своєї сестри і пустився від 123 вулиці до міста зо скорістю 60 миль на годину, причім їхав раз правою то знов лівою стороною вулиці. Врешті коло 102 вулиці наїхав на стовп і став. Трок був ушкоджений, але ні йому, ні дитині не сталося нічого злого. Виявилося, що той автомобіліст вийшов недавно з дому для умовонедужих. Тепер помандрував знов туди.

„ДЛЯ ДОБРА ШКОЛИ".

Львівська Шкільна Кураторія перенесла „для добра школи" управителя вселюдної школи Івана Дембіцького з Тисьменичан, станиславівського повіту, до Карчева, повіт Рава Руська, залишивши його дружину, учительку у Тисьменичанах. Перенесений належить до добрих педаґоґічних сил, завдяки його заходам побудовано у Тисьменичанах гарний, поверховий шкільний будинок. П. Дембіцький тішився великим довірям населення, працював у самоуправі, як член рад: громадської, волосної та повітової. Коли додати, що його вибрали до управи Повітової Комунальної Каси, до Повітового Комітету Будови Вселюдних Шкіл, до Комісії Позашкільної Освіти при Повітовому Виділі та до дисциплінарної комісії Повітової Комунальної Каси, то справді дивно, що таку людину забирають з місця, у яке вона вросла своєю працею. У Тисьменичанах та взагалі населення чернілівської волости болюче відчує втрату такого працівника.

ГІТЛЄР ХОЧЕ НЕ ЛИШЕ ДАНЦІҐУ, АЛЕ Й КОРИДОРА

БЕРЛІН. — По трьох днях загадкової мовчанки німецькі газети заговорили про те, що було предметом нарад поміж Німеччиною й Італією в Зальцбурґу та до яких заключень прийшли обі держави. Отож представник Німеччини, Ріббентроп, в імені Гітлера там заявив, що Німеччина тепер уже не задовілиться лиш містом Данціґом, але хоче цілого данціґського коридора, а навіть інших земель, що належали до Німеччини, а у версайськім договорі були наділені Польщі. Далі представник Німеччини заявив, що в заміну за відступлення тих земель Польща дістане вільний порт у Данціґу, а також буде їй заґарантована самостійність, але виключно на тих землях, де абсолютну більшість творять поляки. Німецька преса далі продовжує гостру кампанію проти Польщі й отверто говорить про збройний конфлікт, коли Польща мирно не полагодить цієї справи.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ ПРИГОТУВАННЯ.

БЕРЛІН. — Довкола польсько-німецької границі, а також з боку Чехії і Словаччини, Німеччина нагромадила великі військові сили. Військо цілком виразно приготовляється до війни: творить дротяні загороди, затягає полеві телефони, устайлює гармати. Селяни в тих околицях дістали прикааз зібрати до половини серпня все збіжжя. Військо далі напливає.

ІТАЛІЯ РАДИТЬ ПОЛЬЩІ ЗДАВАТИСЬ.

РИМ. — Італійська преса переповнена порадами на адресу Польщі, щоб вона погодилася з Німеччиною і їй добровільно віддала те, чого вона домагається. Це легкодушність воювати з Німеччиною, говорять італійці. Німці відразу розгромлять Польщу, ще заки наспіє поміч від її далеких союзників. Деякі поради навіяні щирістю, бо Італія не бажає собі вибуху війни за Данціґ.

„СТРАХИ НА ЛЯХИ".

ВАРШАВА. — Під зверхнім, самопевним і погрожуючим тоном у Польщі слідне велике поденервування. Виходить, що німці не жартують. Данціґські пограничні сторожі застрілили польського вояка. Польща догадується, що німецькі пограничні сторожі дістали приказ за найменшу провину стріляти на польських вояків, щоб у той спосіб збільшувати нервовість Польщі. З черги Польща переводить гарячкову чистку серед своїх ненадійних громадян і знов арештувала біля сто німців, серед них націстичного провідника в Польщі.

НАСТРОЇ В ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ. — У столиці Франції багато говориться про скликання нарад чотирьох держав, щось подібне, як минулого року в Мінхені, в цілі полагодження нарostаючого німецько-польського конфлікту мирно. Одначе всі відповідальні політики здвигають плечима і не признаються до того. Бо такі наради цілком певно мусілиб закінчитись знов повною капітуляцією перед Гітлером. Чутки ці кружляють серед політичних кол досить уперто, не звертаючи уваги на заперечення уряду.

АНҐЛІЯ СПОКІЙНА.

ЛОНДОН. — Анґлія, бодай так виглядає на зверх, рішилась воювати. Рішивши це, вона спокійно чекає на виступ Гітлера. Щоб надати тому рішенню більшої твердости, анґлійські міністри, відповідальні за заграничну політику, розїхались на вакації. Тим вони дають до зрозуміння, що на ніякі переговори не підуть, ніяких уступок не зроблять, а коли Гітлер хоче війни, то вони до неї готові. Проте в поважних анґлійських газетах є замітки, що коли Польща хоче прийти до порозуміння з Німеччиною, то тим краще. Але Анґлія на уступки не піде.

РОЗМОВИ В СОВЕТАХ НАТРАПЛЯЮТЬ ДАЛІ НА ТРУДНОЩІ.

МОСКВА. — Хоч совєтські ґенерали сердечно витались при зустрічі з анґлійськими і французькими ґенералами, то висліди їх праці покищо нема жадних. Совети все ставлять нові застереження і вимоги. Останні їх вимоги, як говорять в добре поінформованих колах, є ті, що вона хоче від Анґлії мілітарного союзу також на випадок її війни з Японією. Анґлія малаб автоматично виповісти війну Японії, колиб остання заатакувала Совети.

НОВИЙ „УРЯД" СОВЕТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

КИЇВ. — На останній сесії найвищої ради УССР затвердили новий уряд УССР в такому складі: голова ради народних комісарів Л. Корнієць; заступник голови В. Старченко; комісарі: С. Емеляненко, спожвичий промисел; Ф. Редько, освіта; П. Старцин, мясний і молочарський промисел; П. Белкін, рибний промисел; М. Кириленко, будівельний промисел; І. Сенін, легкий промисел; С. Діхтярів, паливо; Б. Кухленко, самоходовий промисел; В. Сесаріов, делеґат нар. комісаріяту достав СССР; П. Криленко, делеґат нар. комісаріяту звязку з СССР.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВА ВГАДЬКИ

До Америки вернувсь оноді нюйорський банкир Жіл Баш і, як це є звичаєм в Америці, на основі свого кількатижневого побуту в Европі вважав своїм правом висказуватися про Европу з манерою знавця, на яку в Европі не дозволив би собі ніякий чоловік, що там жив пів сотки літ і ввесь час студіював европейські справи. Він заявив ґазетярам, що він в Европі бавивсь, але рівночасно не спускав ока з публичних справ, і на основі своїх спостережень прийшов до переконання, що в Европі війни не буде. На його думку, Гітлер війни не пічне, бо Гітлер здобув усе без вистрілу, а нині вже без вистрілу нічого здобути не можна, отже він здобувати нічого не буде, тим більше, що, добуваючи війною щонебудь, можна й того не здобути й іще втратити добуте давніше. До того навіть, якби війна випала на його користь, Гітлер не може сподіватися добути щось таке, щоб оплатило коштовну війну.

Таке говорив у Ню Йорку одного дня американський банкир. На другий день знову з американськими ґазетярами говорив про те саме в Осльо, столиці Норвеґії, відомий американський політик, конґресмен Гемилтон Фиш. Цей поїхав до Европи спеціяльно на розгляд політичних обставин, мав розмови з визначними політиками Европи, як Бонетом, французьким міністром заграничних справ, з вайкавнтом Гелифексом, секретарем заграничних справ Великої Британії, та фон Рібентропом, міністром заграничних справ Німеччини, і на основі цих розмов Гемилтон Фиш висказав погляд, що ріжні народи в Европі війни не хочуть, але в Европі запанувала воєнна психоза (поважна умова недуга, божевілля), і що проблеми загнали політиків у сліпу вулицю, себто в безвихідне положення. На його думку, Европа йде до війни; Гемилтон ужив про її похід до війни слова, котрого вживається про тріску, що її несе сильна вода. Отже так Европа несеться до війни, як тріска наводі зближається до водопаду. Вона не має сили запобігти упадкові.

Висновки Гемилтона Фиша тим замітніші, що йому, як завзятому ворогові президента Рузвелта, певно хотілосяб, щоб в Европі було інакше, щоб в Европі не було марева війни, щоб в Европі обставини перли до замирення, бо він знає, що президент Рузвелт провалив свою заграничну політику власне під кутом великої можливости війни та що на випадок скорого вибуху війни противники Рузвелта не можуть мати великої надії не то на повалення політики президента Рузвелта, але навіть на недопущення Рузвелта кандидувати на уряд президента втрете.

Тому слова конґресмена Гемилтона Фиша можна вважати за реальну осторогу, що в Европі дуже скоро може прийти до виповідження війни.

З БОЇВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

(11)

Зізнання свідка-очевидця, п. Дмитра Ігнатка, штабного стражмайстра жадармерії, українця.

Дня 16. березня 1939 р. рано був я на стації в Перечині з багатьома іншими жандармами і готовився до евакуації, коли на стацію прийшла зо Ставного телефонічна відомість, що на стації в Ставнім Січовики не пускають зброї до Польщі. На стації в Перечині штабовий капітан Плодек визвав жандармів, що певно не буде нікого, який не поїде зараз до Ставного розглянути справу. І я добровільно зголосився та заявив Плодекові, що я, як українець, напевно найліпше розгляну справу і полагоджу по мирному.

Так виїхало під командою Плодека в моторці з двома ваґонами в напрямі до Ставного десь коло 40 узброєних жандармів з одним легким скорострілом та гранатами. По дорозі в Дубриничах довідались ми від чеха-залізничника, що і на стації в Дубриничах Січовики мають отворений ваґон зо зброєю та дещо з того розібрали. Зараз у Дубриничах виступило з моторки кілька жандармів, які почали доганяти поодиноких Січовиків і роззброювати їх. Це повторилось у Мірчі, а коли вже майже за селом Мірча ми побачили десь коло 30 озброєних хлопців, які йшли походом з возом, моторка звільнила біг, я перший вискочив з моторки, бо хотів негайно поінформувати хлопців про віддачу зброї і вияснити справу, бо я знав, що то наші люди і знав, що проти нікого вони ту зброю не мають, лише на власну охорону, або хіба проти мадярів. Коли нараз з моторки почали жандарми стріляти сальвами і тому я сам мусів скочити в рів і сховатись, бо могли мене застрілити. Є отже правдою, що з боку жандармів не було того найменшого попередження на хлопців і навпаки стрілянину почали жандарми нагло, зіскочуючи на ту групу академістів. Моторка стала і підчас наглої стрілянини з боку жандармів жандарми почали вискакувати з моторки і далі нападати академістів, зблизька їх обстрілювати та казали їм піднести руки вгору і відкидати зброю, хоч академісти самі вже зброю повідкидали. Багато з них прилягли на землі, а деякі з них стояли на дорозі з піднесеними руками. Є правдою, що жандарми хлопців били, а далі обшукували за зброєю.

І я сам роззброїв уже тяжко раненого на обох ногах Ґоґу, який лежав у рові, кровавлючи, та не міг піднестись, а мав поранення від вистрілу з легкого скоростріла чи автоматичної пістолі, яку мав тільки шт. кап. Плодек; бо поранення було від двох куль, одна за другою близько себе, яке дає тільки скоростріл, або автоматична пістоля. Є правдою, що жандарми підчас стріляння і побивання хлопців поставили в ряд, але не знаю добре, чи тому, щоб їх лекше розброїти, чи тому, щоб їх вистріляти.

На кінець жандарми заваґонували хлопців до моторки, а я вже сам подбав, щоб і ранених відвезти до лічниці до Великого Березного. Спочатку виглядало так, що жандарми не думали відвезти ранених до лічниці. У Великім Березнім я помагав хлопцям раненим доставити до лічниці, а здорові стояли осторонь і вже не знаю, чи Плодек мадярській ґарді хлопців передав, чи ні, хоч, правда, мадярська ґарда вже і на стації була.

Я служу дванацять років як жандарм і заявляю, що поступ жандармерії не лиш був проти всяких наших законних приписів, коли так ненадійно напали стріляниною хлопців, але також перечило це примітивній людяності, бо крім усього було видно і нам, жандармам, у моторці, що це маширують молоденькі хлопці, а на возі спокійно сиділи жінки.

На те ми, жандарми, поїхали дальше до Ставного.

На стації в Ставнім ми побачили трьох озброєних Січовиків і якихось цивілів, які чекали на потяг. Я по дорозі просив колеґ-жандармів, щоби не стріляли, коли доїдемо на стацію, що я поговорю з Січовиками і справу так мирним способом полагоджу. Те саме говорив хорунжий Новак, ближче його не знаю.

(Далі буде).

РЕВІНДИКАЦІЇ

А це що таке? — спитає посторонній читач.

У нас це слово тепер модне.

Навіть у найздоровішої людини не завжди всі органи однаково міцні. Хтось може мати дуже сильні мязи, а при тому притуплений слух, чи ослаблений зір. Не дасться заперечити, що навіть в орґанізації такої природньо свіжої, невижитої нації, як українська, трапляються слабші місця. Такі місця — це Лемківщина, Гуцульщина, Полісся, шляхта, українці - римо-католики, поляки-греко-католики і т. п. В людському орґанізмі бактерії атакують слабші місця; а в нашому національному житті польська суспільність тримається такої лінії, що преса вишукує ті слабі місця, вказує на них, веде про них широку пропаґанду, а потім польська суспільність орґанізується до відповідного наступу. Дану річ відповідно переяскравлюється, щоб виглядала страшніше, а тоді вже ціла суспільність: гужа!

Ми вже вивчилися тут, зрозуміли й відчули декілька дошкульних чужих висловів. Тепер від довшого часу приймається нове слово „ревіндикація''. Йшла ревіндикація церков, загородової шляхти, а тепер... греко - католицьких душ.

При переписі 1931 р. вийшло, що 400,000 душ зарахувало себе тільки до греко-католиків, а не до українців. Можна припускати, що то 400 тисяч українців скрили себе з ріжних причин, чи може з привички не могли зірвати своєї приналежности по батьках до греко-католицької церкви. Так отже польська пропаґанда відшукала тепер цю рубрику, перебільшила її відповідно й каже, що ця справа в Польщі невпорядкована. Коли греко-католицьких українців хоронить конкордат, заключений поміж папською столицею і польським урядом, то 400 тисяч, а то може й поверх міліона греко-католиків-поляків здані на ласку греко-католицького духовенства, цеї „нової, змодернізованої митрополитом Шептицьким церкви". Ці поляки гр.-католицького обряду бідні, не мають ані польських проповідей у церкві, ані своїх польських священиків греко католиків, хоч їм це ніби належиться. Вони мусять молитися, сповідатися по українськи в українських священиків і підчинятися їх наказам та підпадати під їх вплив, а тимсамим — під крилами греко-католицької церкви — винародовлюватися, ставати українцями. А цей вплив то не щобудь: тепер вишукала польська преса, що св. Юр патронує навіть українській підпольній орґанізації, бо її теперішній провідник був колись адміністратором митрополичих дібр.

І така „кривда" діється греко-католикам-полякам у власній державі, що ніби якось переочила свій обовязок...

В тому напрямі можна вже помітити і приватну ініціятиву, хоч не без того, щоб її накидав хтось ззовні. Були вже випадки, що греко-католики одної громади домагалися проповідей у церкві по польськи. Траплялися випадки, що батьки римо-католики, а навіть греко-католики домагалися для своїх дітей науки греко - кат. релігії в школі польською мовою. Покищо це ще відокремлені випадки; пускаються на них відважніші, чи безличніші. Але можна припускати, що така акція прибере масовий характер.

Та ще не досить тієї „кривди". Вона збільшується тим, що нібито українське духовенство від низки років попросту „краде'' римо-католицькі душі. Знайшовся польський часопис і публіцист, який нарахував, що „на підставі побіжних обчислень за останніх 25 років греко-католицька церква вкрала полякам коло міліон польських душ на Червенській Землі''. „Цей цинічний крадіж, каже той орґан, якого доконують у білий день під боком влади, триває і процвітає далі... і т. д.

А третій спосіб на поляків, щоб зних сфабрикувати українців — це те, що українське духовенство переробляє в метриках польські назвища на українські, напр. Паславський (зам. Паславскі), Ляхович (зам. Ляховіч), Калинович (зам. Калиновіч) і т. п.

З тими лихами почали польські громадянські орґанізації поважну й послідовну боротьбу. „Союз порозуміння польських суспільних орґанізацій" (СППОС) у першій мірі і преса — тим, що вишукує, реєструє та показує ті страшні випадки, наслідком яких корчиться польськість на землях східної Галичини; в інших випадках державні чинники притягають „виновників" до відповідальности. Тепер майже кожне число не тільки українських, але й польських часописів приносить по кілька нотаток про це, на скільки місяців покарали такого то священика за перекручення назвища, себто за — сфальшування документу.

Так отже греко-католицькі поляки будуть мати справлені назвища. Але що треба робити, щоби повернути до польськости ті 400 тисяч душ (чи як дехто нараховує їх на 1,400,000) душ! І це привернення душ на властиву віру, а згодом і національність називається „ревіндикацією душ".

З цими мілонами душ, що їх нібито „вкрала'' греко-кат. церква якась неясна історія. Це певне, що лиш якась маленька частина поляків не змінила греко-кат. обряду. Навіть відомий езуїт, кс. Урбан каже, що „поляки перетягнули до своїх рядів без порівняння більше українців, ніж перейшло поляків до українського табору". Гадаємо, що в тому випадку кс. Урбан навіть каже правду, як візьмемо під увагу засоби, можливості та обставини, що ними розпоряджають, чи в них діють з одного боку українці, а з другого поляки.

Згадуваний уже СППОС порозсилав до польських ксьондзів і всяких польських діячів обіжники, якими домагається „докладної провірки кожної родини в кожній громаді". А щоб це лекше йшло, треба це зробити при помочі „місцевих польських суспільних чинників, обізнаних докладно з льокальними відносинами, як учительство, солтиси - поляки, громадські секретарі, війти та господарі, що суспільно більше вироблені, чи не заходить у даній родині випадок крадіжу польських душ".

Якже перевести ту ревіндикацію в діло?

Той сам польський публіцист, що писав про цинічний крадіж греко-кат. церквок польських душ 25 років, каже, що:

„Пацифікація сх. Галичини зперед кількох літ, або деякі епізоди, про які недавно голосно було в соймі, можуть викликати глибоку відразу в кожного культурного поляка, бо є інші відповідні та сильні способи. Саме їх треба вжити до ревіндикації міліона вкрадених душ і до рятунку тих, що ще можуть впасти жертвою".

Одним з таких способів — це будування в кожному українському селі польського костела. От читаємо в розісланій відозві „Комітету будови каплиці в Почапах'' (пов. Золочів), що:

„Римо-католицька каплиця буде найлучшим засобом у боротьбі з гайдамаччиною, буде бастіоном польськости, в котру мусять розбитися змагання українських агітаторів, а також буде ревіндикувати польські душі, що в останніх часах зрущені".

І дійсно; каплиці чи костели ростуть тепер, як гриби по дощі, чи вже є для кого, чи щойно має бути для кого. Але всеж таки це трохи затяжний і коштовний спосіб.

Супроти державного права, ніхто, а тим менше адміністраційна влада, не може виконувати ніякого примусу на те, щоб когось перетягати на інший обряд, бо польська конституція в уст. III. заручає всім громадянам свободу совісти і віри. Всеж таки від якогось року дістають українські парохіяльні уряди від старост домагання, щоб видати метрики уроджених дітей з мішаних подруж, що йдучи за віроісповіданням батька чи матері повинні бути охрещені в латинському обряді. Нераз домагаються навіть метрик таких осіб, що самі мають право зміняти свій обряд. Старости домагаються тих метрик для себе, а потім уже пересилають до вписів у метрики до римо-католицьких священиків. Деякі старосства (як от у Товмачі) не хотять так багато бюрократичної роботи і кажуть переслати ті метрики таки просто до римо - католицького священика.

Правда, що знайшлись би в нас, в гр.- кат. обряді такі, що хоч хрещені в церкві, то їх метрики повинні бути згідно з законом в римо - кат. костелі. Але в польських метриках є щонайменше в пятеро стільки греко - католиків. А друге — батько має право рішати за дитину до 7-го року її життя, до якого обряду вона має належати.

Якщоб хотіти воювати тією самою зброєю, то треба би римо-католицьким українцям (а такі є) домагатися в костелах української проповіди, українських додаткових богослужень, навчання релігії українською мовою і т. п. Тільки, що сили не булиб тут співмірні. Деякі українські кола вже навіть прилюдно — вправді соромливо — підносили таку гадку, але покищо без успіху.

Львів, 31. липня 1939.

X.

РОЗГУБЛЕНА РОДИНА

Потреба тіснішого звязку українців з широкого світу зо старим краєм.

Український часопис зза кордону — це нині в Галичині сензація. Не тому, щоб наші брати й земляки — а є їх сьогодні повно в ріжних країнах! — забували про нас і щоб українська преса поза Польщею не існувала. Ще рік тому в кожній редакції українського часопису у Львові були стирти тієї преси: бюлетени, часописи і книжки приходили з Франції, Німеччини, Америки, Канади, Бразилії, Далекого Сходу — і читали ми і виписували з них багато такого, що підносило нам духа та веліло гордіти за наших далеких і близьких.

Від року цей звязок з друкованим словом перервався, або в найкращім випадку змінився з ріки в ледви помітний струмок — часопис, що прийде з закордонною маркою, стає справжньою рідкістю і мають рацію читачі, коли нарікають: „Замало пишете про братів зо світу''...

Про братів зо світу... Ці брати живуть, працюють, мають свої турботи й радощі. Цензура є справді боляча, коли підтягає під один аршин всі закордонні українські періодики — і коли навіть про виставу Архипенка в Ню Йорку, що відбулася в червні ц. р. та стала сензацією Злучених Держав, мусимо довідуватися з англійської преси.

Але хіба одна тільки вистава Архипенка мала таку долю? Зі швайцарської преси знаємо про нові декрети бразилійського уряду, дуже жорстокі для „чужинців''. Зліквідовано майже чужомовне шкільництво в тій країні, заборонено чужомовні концерти, вистави, виклади, навіть проповіди в церквах; в хатах не вільно мати портретів визначних чужинців, чужомовна преса мусить містити паралельно портуґальський текст, — словом — самі „тотальні" благодаті. Але про те, як пристосували той закон до наших братів - кольоністів, чи оминули вони постанов його (бож він має виразно протибольшевицькі вістря!) та як проходить під його опікою життя українців Бразилії — не подиблете ніде ні слова. А чейже це цікава й направду життєва справа нас усіх...

Потім багато новинок в англійській пресі, з яких ми довідуємося про життя наших братів у Канаді й Америці мимоходом поміж рядками. В. Чіпава, в Канаді, 17-літня Анна Олексюк (хіба українка, ні?), кинулася з моста у воду й хоч сама вийшла кілька днів передтим зо шпиталю після операції горла, переплила 50 м. до місця, де хлопчина втонув, добула його з дна й притягнула на беріг; геройську нашу землячку мають нагородити небаром медалею.

Далі: на високе військове становище на Гавайських островах призначили Івана Михальчика, старшину американської армії. Преса точно відмічує, що він родом зпід Рогатина у східн. Галичині. У Фак-Чей в Америці відкривають Українську Дівочу Академію, навіть світлини з її будинку є в американській пресі. Д-ра Миколу Стрільчука вибирають радним до управи міста Мондер. Українки в народних строях витають хлібом і сіллю короля Юрія VI. в його подорожі по Канаді і т. д., і т. д. — повно прецікавих вісток, від яких живіше беться нам серце і які мусимо добувати з т. зв. другої руки. А чейже попри ці події з життя наших братів, що їх віднотувала навіть чужомовна преса, діється у них чимало такого, що для англійського репортера і звітодавця нецікаве, але що цікаве для всіх українців у світі і що незвичайно важне для життя українців Канади чи Америки. Така, напр. фільма „Запорожець за Дунаєм". З анонсів бачимо, що йде в кількох кінах Ню Йорку, але як іде, як зустрічають її глядачі і критика — а це для нас найцікавіше — не знаємо нічого.

Живуть наші брати по далеких землях, по широких морях плавають. Багато є серед них людей і подій, гідних уваги навіть постороннього глядача. Невже нема змоги довідатись про перших і другі, коли одинока дорога, друковане слово — починає не з нашої ані їх вини відмовляти своєї дотеперішньої служби?

Хочемо просити всіх наших земляків здалеких країн, що матимуть у руках це число нашого часопису: не забувайте про нас! Памятайте, що ми тут, у Старім Краю, не затратили ні трохи звязків крови й серця з Вами і Ваші смутки — це наші смутки, Вашими радощами й успіхами радіємо і ми. Тимто не жалійте нам вісток про своє життя, про його події й подробиці. Коли нам неможливо діставати пресу з країн, де живете, пишіть до нас, як пишете до родини, пишіть листи й картки. Будемо використовувати кожну вістку, а запевняємо Вас, що на них ждуть тут, у Старім Краю, тисячі українців, для яких Ви ніколи не перестали й не перестанете бути дорогими братами.

Тих же, що мають свояків та знайомих у далекому світі, просимо й від себе попросити, щоб не забували вони попри родинні та особисті справи час-до-часу бодай подати якісь вістки з культурного й організаційного життя українців у своїм місті, чи окрузі, все одно — Канада це чи Далекий Схід, Америка чи Австралія.

Інформація українців про свої успіхи й невдачі — це не тільки звязок. Це й один з важних національних обовязків. — („Новий Час").

Олег П.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЕТИКА ГЕТЬМАНСЬКОГО РЕДАКТОРА.

Я завжди думав, що всі редактори є люди холоднокровні, вирозумілі, ну й етичні.

Та я дуже розчарувався, коли прочитав відповідь редактора „Нашого Стягу" (написану певно в гарячці) українській жінці, пані Кочан.

Такої люти і такої простацької поведінки я ще ніколи не завважав. Дивним і зовсім неоправданим був цей поступок редактора „Нашого Стягу".

Я прочитав у „Свободі" з 10. липня 1939 допис пані А. Кочан, під заголовком „Схаменіться". У цьому дописі не завважав я нічого кримінального ані злого. В цьому дописі жінка патріотка висказала свою думку на помилки гетьманців і виявила свої почуття; а цеж хіба кожному вільно.

Цеж водиться серед культурних людей, що читачі критикують своїх провідників. Навіть критикують президента Злучених Держав, та й редакторів і інші часописи. А що більше, ці редактори навіть поміщують оттакі критики, висказані читачами у власних часописах, і ніколи не лають, ні не ображують їх!

Отже в дописі пані Кочан я не завважав нічого злого, ні навіть нового, бо те, що вона написала, дуже добре кожному відоме...

Прочитав цей її допис, відложив число на шафу, тай забув про те.

Аж тут передано мені „Новий Стяг" з 15. липня 1939 р., в якому була відповідь самого високо освіченого редактора, пана полковника Шаповала, під „аристократичним" заголовком „На городі бузина — а в Києві дядько". Зразу думав, що це якась сміховинка. Та, читаючи, я аж здивувався, що пан полковник такі речі пише.

Дочитавши до кінця, я таки справді розсміявся: бо якжеж не сміятися, коли така немічна жінка так налякала пана редактора, що він аж голову стратив! Подумайте лиш: полковник і настрашився жінки! Щоби то було, якби так ціла жіноча сотня нагло зявилася перед паном полковником?...

Трудно зрозуміти, як міг інтелігент, полковник, що „будував Україну", а тепер редактор, так безкритично і прямо грубо напасти на жінку!

Шкода, що пан редактор не скористав із рецепти, яку радить пані Кочан, і не випив 12 великих склянок зимної води. Може не був би понизив так фаху редактора, тай себе, як бувшого полковника.

Гарячка не помагає, але шкодить!

В гарячці людина не відповідає за свої вчинки. Але й не годиться людині, тим більше редакторові, писати в гарячці, бо з цього виходять лише нісенітниці, і вилазить на верх брутальність, нетактовність і злоба!

Коли пан полковник Шаповал уважав за відповідне відповісти пані Кочан, то міг це зробити спокійно, тактовно, по „батьківськи", а не накидатися з ревом!

Із цього заключаю, що в безсилій обороні прямахи своєї організації і часопису „Наш Стяг" пан полковник Шаповал кинувся на паню Кочан з лайкою і нею хотів заступити річеві аргументи.

о. П. Ковальчик,
Шікаго, Ілл.

НАГИНАЮТЬ ПРАВДУ ДО СВОЇХ ПОТРЕБ.

Вечором 8 серпня ц. р. слухав я через радіо промову англійського політика, бувшого міністра, Винстона Черчеля, який говорив про загрозу війни в Европі. Розказував він дуже поетично, що так гарно на світі, спокій, мир, а ось чути стукіт чобіт двоміліонової німецької армії, що тепер на маневрах приготовляється, щоб ударити в котрусь державу. За хвилину каже він, що чути знов стукіт чобіт міліонової армії, а цим разом італійської. Далі він розказав, як Гітлер „увільнив" наперед Австрію, а потім Чехословаччину, а Мусоліні Албанію. Коли би прийшло до війни, говорив Черчел, то треба тільки одного чоловіка винувати, а це Гітлера, який нападає на інші народи і кривдить їх.

Не згадав цей великий англійський політик ні словечком про 45-міліоновий український нарід, розділений між чотирьох народів, що жорстоко тепер його гноблять; палять його церкви, замикають інституції, виморюють голодом, тисячами садять до тюрем, чи на заслання. Ні словечком не згадав про це велике горе українського народу. І колиб Гітлер чи Мусоліні сиділи тихо, не захоплювали Австрії, Чехословаччини, чи Албанії, то, за словами того англійського політика, все булоб гаразд на світі, булоб гарно, радісно, мирно, весело.

Ні, в Европі не буде спокою так довго, як довго й український великий, а нині поневолений нарід не дістане свого, не дістане своєї держави.

Василь Нагай, Савана, Джа.

НАЙДОРОЖЧИЙ ФОРТЕПІЯН.

Найдорожчий у світі фортепіян знаходиться в однім з рецепційних сальонів у Білому Домі. Він покритий золотом та прикрашений гербом Злучених Держав. Цей фортепіян має незвичайно чистий звук, яким перевищає інструменти навіть найбільш відомих світових фірм. Золотий фортепіян у Білому Домі — це найдорожчий інструмент із тих, що знаходяться у посіданні панівних домів чи королівських родів світу. До консервації цього фортепіяну покликаний один з найвизначніших американських музик, який бере за свою функцію платню в суму 50,000 долярів річно.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ.

Враження зо Здвигу Українських Націоналістів Стейту Ню Джерзі.

Четвертий Націоналістичний Здвиг в стейті Ню Джерзі, влаштований Українською Національною Стейтовою Організацією й Окружною Управою ОДВУ, був у дечім відмінний від попередніх здвигів.

Програма почалась майже в такий самий спосіб, як у минулих літах. Представники наших великих установ висказали в коротких рефератах свої погляди і привіти. Хори українських православних і презвитеріянських церков переплітали програму, щоби бесіди не мучили слухачів. Танцюристи розвеселяли старших і молодших своїми гарними танцями. Представниці Золотого Хреста і МУН-у зясували значіння зорганізованого жіноцтва і молоді. Програма тревала дві години, а проводив нею голова Стейтової Організації, п. В. Буката.

І ту власне цікаве явище. Бувало, підчас програми люди ходили, крутились, перешкоджали. Цього року велике число старших і молоді слухало бесідників українською й англійською мовою. Котрі були умучені зо спеки, сідали на землю і слухали. Але було що слухати.

Кожний бесідник говорив річево і поважно про загальні справи і потреби сильної організації. Кожний, хто слухав, пішов додому з тою постановою й з тим розумінням: Українці під теперішню пору партій не мають і жадних не признають. Найкращі сини і доньки України боряться в окопах проти чотирьох займанців, добуваючи волю Соборної України. Хто почуває себе правдивим українцем, той стає в ряди з тими, що не розуміють жадної угодовщини з ворогами, лише боротьба на життя і смерть, аж до цілковитої перемоги.

Друге гарне явище було на тім здвизі, що майже дві третини було молоді. Підчас програми я мав нагоду перейтись через павільон, котрий був порожний, лише кількоро людей було в середині, всі інші слухали програми. Наша спільна праця і змагання не йдуть марно. Наша молодь починає нас розуміти. Ми, старші емігранти, виховали нашу молодь не зле. Кожний з нас дав своїм дітям стільки науки, скільки наші діти хотіли, або скільки наші обставини нам на це позволяли.

Наша робота ще не є скінчена. Ми, старші, часто не хочемо розуміти цього, що наші діти перейшли школи, розуміють життя й обставини американські в інший спосіб, як ми розуміємо, і через те часто ми не годні зійтись під тим оглядом. Ми бажалиб, щоби діти наші думали, як ми думаємо, робили те, що ми робимо.

Ми не маємо найменшого права так думати. Ми маємо добрі сторони, але маємо такі, що до американського життя не підхожі. Ми повинні наші помилки зрозуміти і піти з нашою молоддю пів на пів та посунути їх в політичну роботу, де зорганізовано ми моглиб неодному з нас здобути позицію чи то в уряді, чи інших великих установах державних. Ми своїм нерозумінням справи. тратимо нашу молодь, бо вона є приготована йти дальше у вир життя, але ми не вміємо її підперти спільними силами. Вона часто йде між чужий елемент, там не находить нічого, крім обіцянок і так часто знеохочена відходить зовсім від громадського життя.

Ще одно враження дуже цікаве я завважив: Були часи, що як на такий здвиг явилось ді і пів тисячі народу то великий „бизнес" робилось, але робилось багато річей, що треба було паленіти зо стиду.

На цьогорічнім здвизі ми не зробили дуже великого „бизнесу", але ми зробили моральний великий крок вперед, бо ми всі забавлялись гарно і достойно. Використали кожне слово бесідників. Маємо за собою свідому громаду старших і маємо свідому молодь.

Перед нами наступає рік, де будемо вибирати кандидатів на президента і інших достойників державних. Нашим обовязком є зорганізуватись політично і взяти якнайбільшу участь в тих виборах. Ми маємо віддати голоси на такого кандидата, котрий своїм офіціяльним голосом як президент великої демократичної держави упімнеться за наших оратів, що невинно терплять по тюрмах або голодують на твоїй природньо багатій батьківщині.

Зєдинені побідимо, поділені загинемо.

Т. Рудий.

ДО ВІДОМА ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: 1, 2, 7, 9, 28, 31, 78, 85, 98, 186, 189, 201, 228, 231, 248, 265, 305, 314, 365, 382, І МОЛОДЕЧИХ ВІДДІЛІВ: 426, 427, 429, 430 і 436.

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

вище поданих відділів У. Н. Союзу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 27. СЕРПНЯ (AUGUST 27, 1939)

В МІСТІ СТ. КЛЕР, ПА.

Місце галі для відбуття зборів буде проголошене пізніше.

Збори розпічнуться точно в 2. годині пополудні.

Проситься урядників усіх вище згаданих відділів прибути обовязково на ті збори. На тих зборах будуть обговорені такі справи, які є важні для кожного відділового урядника, а також і члена. Тому кожний урядник повинен конечно взяти участь у тих зборах, де промовлятиме **окружний організатор У. Н. Союзу п. В. ЗАГАЄВИЧ.** П. Загаєвич виголосить організаційний реферат та порушить такі справи, які певно будуть інтересувати кожного урядника. Крім урядників усіх відділів, на збори повинні прибути також і члени з Ст. Клер і поблизьких околиць. Таксамо не-члени можуть бути присутні на нарадах. Вкінці запрошуємо до участи **відділи 164 і 333 з Бервік, Па.,** якщо вони бажають прилучитись до цього округа, що обнимає вище згадані відділи. Вказаним є, щоб члени з кляси Т. принесли на збори свої грамоти.

Пригадуємо ще раз, що не повинно бути ані одного такого відділу, який не прислав би своєї репрезентації на ці збори. 191,5,7

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ:

Д. Капітула, окр. предс.; **І. Чепа,** окр. секр. **О. Костюк,** окр. кас.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. Надзвичайні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться 20. серпня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній. 4950 Савт Палайна ул. Уряд напоминає всіх членів прибути на означений час, бо багато справ буде до вирішення. — В. Гориниць, предс.; В. Гула, скарб.; І. Побуцький, фін. секр.; А. Фоца, рек. секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 20. серпня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на ті збори й вислухати місячного справоздання уряду. Також проситься довгуючих членів, щоби прийшли на збори й заплатили свої місячні вкладки, бо відділова каса за довгуючих членів більше платити не може, бо каса е вичерпана. — Уряд.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 305., відбудеться в неділю, 20. серпня, зараз по Сл. Божій. Пповинністю кожного члена е прийти і вирівняти свою залеглість. Ще раз напоминаємо довгуючих членів, що коли не прийдуть і не заплатять своїх належитостей, то будуть суспендовані. — М. Гентош, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 20. серпня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на збори, а довгуючих вирівняти свої залеглости. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 20. серпня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Проситься всіх членів прибути на означений час. Довгуючі члени мусять вирівняти свої залеглости, щоби не наразитись на суспенду. — Секр.

КАРТЕРЕТ. Н. ДЖ. Звичайний мітинг Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 20. серпня, в 2. годині пополудні, в церковній галі на Рузвелт Ев. Проситься всіх членів зійтись і виповнити свою належитіст. — І. Маркович, секр.

Гривна.

В містечку Безболотові розліплено на мурах оповістки, що хто відважиться плюнути на хідник, заплатить кару 5 сотиків.

— Дешево тут у вас, — каже гість зо Львова, — у нас треба заплатити за таке найменше злотого.

— І, ми зразу пробували від злотого, — відповідає сторож, — але ніхто не хотів плювати, бо було задорого. Отже треба було знизити й тепер все щось капне до каси.

Реклама.

На дверях крамниці кушніра купець вивісив такий напис:

„На бажання шановної клієнтелі здираємо відрашу шкіру..."

СМЕРТЬ ОДНОГО ЛЬОКАЯ.

Паризька преса знайшла місце і на новинку про смерть довголітнього льокая, що служив відомому діячеві, міністрові Бріянові. Його знали всі тільки по імені Еміль, а не по назвиці Депре. Бріян, що був ціле життя нежонатий і ніколи не вмів давати собі ради з господарством і рахунками, знайшов собі Еміля, як свого невідступного помічника і довірника. Зпочатку Еміль був його шофером, потім, коли осліп, залишився вдома як льокай, а його жінка була кухаркою і видавала якнайкращі обіди для вибраних гостей Бріяна. Бріян у свому заповіті записав їм один свій дімок в околицях Парижу. Там Еміль зо своєю жінкою дочекався назвіть свого „золотого весілля". Чимало анекдот про Бріяна перейшло з уст Еміля до паризької преси.

Добрий приклад.

Тато до малого Ромка:

— Може знаєш, в котрій то книзі Мойсея є написано: „Діти відпокутують гріхи своїх батьків"?

— Знаю.

— А чи ти поясниш би мені на прикладі ту думку?

— Чому ні! Ось татко згрішив і написав мені задачу з рахунків, а я мусів відпокутувати й дістав двійку, бо задача була зла.

ЖЕРТВА ВИПАДКУ.

Такий літак, як цей, розбився недавно в Ріо Де Женейро, столиці Бразилії, спричиняючи цим смерть 14 осіб.

КУПАННЯ НА СОНЦІ ТА У ВОДІ

Літо це пора купання — на сонці та у воді. Тому й треба знати, чого вимагає гігієна, себто наука, яка дбає про збереження нашого здоровля, про попередження деяких хвороб, що можуть виникнути наслідком зловживання цими корисними й приемними сезоновими розвагами.

Купання тоді корисне, коли воно:

1. Не спричинює простуди.
2. Не перехододжує тіла.
3. Не шкодить органам дишним і кровообороту.

Розгляньмо докладніше ці положення:

1. Простуда — це наслідок швидкого охолодження розгрітого тіла або якоїсь його частини. Зайве й казати, що чим більша ріжниця температур тіла й води, тим більша стає можливість простуди.

Ризиковним для здоровля буде купання у воді, що має тепла менше 68° Фаренгайта, бо тоді ріжниця між теплом тіла (коло 97° Ф.) і води надто велика. Не слід також іти у воду, дуже розігрівшись; краще посидіти голому на березі 5—10 хвилин, щоб трошки охолонути.

2. Вода в річці завжди холодніша від нашого тіла; при купанні тіло віддає частину свого тепла воді; коли та віддача перевищає продукцію тепла тілом, то настає переходлодження тіла, шкідливе, бо це вже ослаблює організм.

Виникає питання: скількиж часу можна сидіти у воді, не доводячи тіла до того шкідливого переходлодження? На це питання трудно дати точну відповідь, бо справа залежить від трьох чинників:

а) Худі організми мерзнуть скоріше, ніж гладкі. Це річ зрозуміла й не вимагає пояснення.

б) Температура води — також річ зрозуміла: в теплій воді можна сидіти довше, в холодній менше.

в) Коли людина енергійно рухається у воді (плаває), вона продукує більше тепла, отже не так швидко змерзне, як людина, що сидить нерухомо.

Можна, а навіть і треба, робити перерви в купанні, тобто вилізти з води й погрітись на сонці. Але наступне купання повинно бути удвоє коротше, ніж попереднє.

Організм середньої дужости може сидіти без руху у воді, що має температуру 68—72° Ф. чверть години. Що поверх того — це вже з деяким ризиком для здоровля.

3. Нарешті третє положення: щоб купання не шкодило органам дихання та кровообороту.

Коли людина ввійде у воду, моментально скорчуються (звужуються) всі волосні кровяні жили (капілляри) на всій поверхні її тіла, а що тих волосничків дуже велика й густа сітка (голкою вколіть, то й то попадете в якийсь волосничок і крапелька крови виступить), то при скорченні всіх волосничків значна частина крови відпливає з поверхні тіла до внутрішніх органів: легенів, печінки, нирок і т. п., а серцю через те завдається більше праці, бо ту саму скількість крови воно повинно проганяти крізь зменшений обсяг кровяної системи. Отже коли людина має якусь хворобу внутрішніх органів, особливо легенів, нирок або серця, то купання в річці для неї безумовно шкідливе: бронхіт може тільки посилитись; при початковій формі туберкульози легенів може зявитися небезпечний крововиплив з них; стан хворих нирок значно погіршується; а при хворому серці, особливо, коли людина у воді багато рухається, плаває, — що завдає серцю ще більше праці, — може настати таке ослаблення серця, що людина зомліє (отже може й втопитися, хоч би й уміла добре плавати), може настати нагла смерть. Колиж навіть такої небезпеки не буде, то у всякому разі стан хворого серця значно погіршиться. Отже таким хворим, без поради лікаря, не слід купатися.

ГЕРТРУД ЕДЕРЛЕ,

відома пливачка, що колись переплила Англійський Канал, виступае тепер в Аквакаді на Світовій Виставі в Ню Йорку.

Єдине, що моглиб дозволити собі такі бідолахи у літню спеку, коли тіло обливається потом і припадає порохом, — це роздягнувшись на березі по черзі обмивати тіло, обмиваючи його по частинах.

У воду краще не відразу кидатись, а входити в неї поволі.

Соняшні купелі, при розумному вживанні їх, можуть бути дуже корисні, при зловживанніж можуть принести багато шкоди.

Соняшне світло має в собі невидимі для нашого ока проміні: позафіолетні (хемічно дуже чинні) та позачервоні (теплові). І ті й другі дуже сильно впливають на організм (ростинний, тваринний і людський). Робити собі забаву, або спорт із того сильного природного чинника не можна без шкоди для свого здоровля. За модну, нерозумну забаганку: обсмалитись так, щоб шкіра стала чорна, як у... готентота, — платять іноді дуже багато.

Соняшне світло дуже корисно впливає на деякі хронічні (давні) хороби: рахіт і золотуха в дітей, старі ревматизми, невральгію, запалення суглобів, старі плеврити, деякі (далеко не всі) хороби шкіри, деякі (знов же не всі) задавлені жіночі хороби, деякі форми туберкульози костей. Особливо обережність потрібна з соняшними ваннами при туберкульозі легенів: тут без поради лікаря можна собі багато нашкодити, бо майже напевно можна сказати, що при цій хоробі соняшні купелі дуже корисні в одній десятій випадків, а можуть дуже пошкодити в девять десятих.

Щож до здорового організму, то соняшні купелі можуть корисно вплинути на нього тільки тоді, коли ними не зловживати. Грітися на сонці голому можна без шкоди для здоровля не більше як 20—25 хвилин. Що поверх цього — це вже „від лукавого".

Соняшне проміння дуже сильно впливає на нашу нервову систему, особливо на відрухову, тобто на стрижень, або хребтовий мозок. Від перегрівання діяльність його дуже підупадає, рефлекси відбуваються значно помаліше. Наслідком того перегрівання настає сонливість (хочеться спати, іноді навіть і засне людина, лежачи голою спиною до сонця), а це показник великого ослаблення усієї нервової системи.

Пощож маємо ослаблювати найдорожчий, найделікатніший орган нашого тіла? Для забави? Для якогось нерозумного „спорту"? Або щоб мати вигляд готентота? Дехто ставить питання: а якже ті африканські чорні люди живуть? Вониж голі ходять на такому пекучому сонці. На це єдина відповідь: тіж народи пристособлювалися до умов свого життя тисячами поколінь, десятками тисяч літ, а цеж багато значить: це утворює цілі раси людей, цілі породи живин.

Отже соняшні купелі в нашому підсонні можуть бути корисні тільки тоді, коли грітися не більше як 20—25 хвилин. Довше вигрівання може бути тільки за порадою лікаря.

Р. Сочинський.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Місячні збори, Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90., відбудуться в неділю, 20. серпня, сейчас після богослуження. Кожний член має явитися обовязково, як мужчини, так і жінки, і заплатити свою нолежитість, а ті, що є суспендовані, також нехай заплатять свою належитість, то будуть приняті наново. За нікого з відділової каси не будеться більше висилати, бо каса вичерпана і не всилі за хорих виплачувати, а не то за здорових висилати. Кожний має заплатити свою належитість, як хоче, щоби не був суспендований з У. Н. Союзу. Позато є ще справи відділові до рішення і то дуже важні. Проситься родичів, щоби вписувати свої діти в ряди У. Н. Союзу. Наш відділ мусить дати дарунок для Батька Союзу в 45. роковини його існування і в той спосіб віддячитися йому за щиру опіку й поміч в кожній потребі, як тут так і в старім краю. Хто перший впише свою родину, той має щиру любов до нього і до родини. — З. Волчанський, предс.; І. Надич, кас.; І. Чепа, секр.

В советській школі.

— Діти, — каже сільський учитель до своїх учеників, — будьте чемні, то завтра розкажу вам про славного Колюмба і його яйце. При тій нагоді не забудьте принести по яйці до практичних вправ. Хто не буде мати яйця, най принесе грудку масла. . .

В школі.

Професор: Як кинеш кусник заліза на дощ, то що з ним станеться?

Ученик: Заржавіє.

Професор: А як кинеш кусник золота?

Ученик: То пропаде.

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

За Україну

1918 Листопад

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаете змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа ґазети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ________________________

Імя й назвище ________________________

Стара адреса ________________________

Нова адреса ________________________

Почта ________________________

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

Молодий, жонатий українець, 21 літ віку, шукає роботи в околиці Ню Йорку. Має краєві школи. Вміє англійську мову. Зголошення слати до:

J. S., c/o SVOBODA,
P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(57)

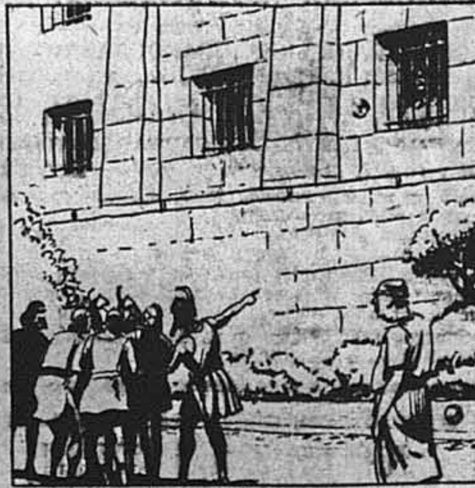
Через те, що Вуд перший подався на поміч утікаючому старшині й опісля, разом з Вальтором, схопив слона, припала йому вся честь за цей геройський учинок. Вуд через те відразу здобув пошану серед інших вязнів. Іншим поглядом вони позирали тепер на нього. Та втім прийшов післанець від короля.

Післанець підійшов до Вуда і промовив: „Король бажає бачити того чоловіка, що схопив дикого слона". Ці слова приємно вразили Вуда, який думав використати нагоду для увільнення Ґонфалі. Та до нього нахилився Вальтор і тихцем промовив: „Стережись і не сподівайся добра від лютого короля"!

В товаристві сторожа Вуд подався до королівської палати. А в той сам час Тарзан сидів замкнений у своїй келії і очікував смерти. Та втім він побачив більші гурти людей по вулицях, які щось зо собою розмовляли, деколи з піднесенням. Також розмахували руками на знак зворушення.

Деякі з них показували руками на королівську палату. Тарзан знав психольоґію юрби. Вона щось зачула, якусь подію, яка готова справити їй приємність сензації. „Та щоб воно могло бути?" думав Тарзан. А крізь його голову майнула думка, що можливо підготовляється драма, в якій він гратиме голвну ролю.